

ספר אמרת השאות או כתיבתן

ד"ר א. קראלניך

דרקמת מיט בשערנו אדראר שעטצעען פַּעַם.
לוון. זו האבעו געלגעט און יאנד, מידרא
נחתט פָּאָר אַל דונעה, און עס איזו וו
געזען גוט וו די וועלט — אַזחו דאנונט,
אַזחו זאָרגען. אַזחו פִּיעטנעווים, וו די
חוות איזו ואַל.

קומט זיך איזו שענגן מא אינזער
זאמחהָרץינער פראָמְעַטְּשָׁאָס אַזְּרָאָפְּ אַיִּיף
דעַע ערַב, קומט זיך צו זוי די מענשֶׁן
געזען איזו אַזְּרָאָפְּ אַזְּרָאָפְּ מיט וו —
רחנתנות, דאָר אַבְּרוֹ! קומט דערנְגָּר
עַי צִיר אַט שְׁרִיטָה: „חַסְכֵּב בְּעַשְׂפָּאָן
מענשֶׁן — מָא גִּבְּ-זֶשֶׁן אַז שְׁאָנָם!
עַס איזו זַיְתְּנָשָׁע, עַס איזו אַפְּלָט —
אַפְּלָט, מַזְנָה גַּבְּרָאָטָעָנָם קָאנְגָּשׁוּ זַי נִישְׁט
עַסְעָן! זַי האַבְּעוֹ דָּאָר נִשְׁטָהָן
פְּלִיעָע!“, „וּאָס-זֶשֶׁן וּוְילְסָטָן?“, „נִיבָּן זַי
הַשְׁׁעָר!“ פָּאָר אַיר חַד אַזְנָה, זַגְג אַתְּה,
אי פְּלָעָר אַיז אַ כְּבָנָה, אַ גַּעֲפָעָה-לִיכְבָּס
סְפָנָה. עַס איז נַאֲר פָּאָר גַּעַשְׁקָר, נִשְׁטָה
פָּאָר מענשֶׁן אַיז דָּאָר עַרְך.

הַשְׁׁרָט עַר מִיד נִשְׁטָה, אַז אַיז אַ פִּינְ
סְפָנְעָעָגָט, וּעַו אַיר בֵּין אַנְדְּרִימְלָעָט
עַוְּחָרָעָן — „אַתְּה גַּעַזְעַן בְּנִי אַ גַּעַז
יִפְּטָחָר“, וּוְאַרְכָּט אַרְתָּן די אַלְפָעָה הַעֲזָאָר
— אַז גַּעַמָּה, וּאָס אַיז גַּעַזְעַן,

עד כטראות זיך מיט אלע פחות, איז
טאקע לאָרְהַאָר איז עד נעוואָרְדָּן פֿאָר
דרער וועלט. ה. ה. אַבְּנָגְנְטָלִיד פֿאָר דעם
בּוּסְלָעָך שטְוִיב, ווֹאָס רְזֶחֶץ זיך אָזֶן מעַנְצָה
שְׁעָן, אָזֶן שׂוּעָרָך גְּאַסְטָם, אָזֶן צְבָן צְבָן
וּזְבָן אָזֶן אַפְּרָאַמְּטָען. אַיִּהְנָא גַּעֲגָקָט
דָּאָר מְזָהָם אַלְעָ, מִינְגָּעָן לְיַעַע מִזְמָה
עַטְמָאָר, דַּי אַלְמָעָן מְרָאָגְנְרָיעָן פֿאָר פֿאָר
מְטָעָמָאָס! דַּאָבָעָן זַיְד גַּעֲלָבָט מְאָל,
מִזְמָה יְאַהְרָרָעָן אָזֶן וְאַחֲרָתָן צְמִיקָה, דַּעֲמָלָט
וּזְעָן מִזְמָה הַעֲרָא אָזֶן נַאֲדָגְעַיְהָן אַגְּנָע
אָזֶן שְׁעַהְנָעָן פְּדוּי — אָיָ, אַיְדָה נַעַנְעָן
דַּעֲנָקָט נַאֲדָ ? ”
“ אָזֶן וּזְעָן דַּי בְּזָוֵת נַאֲגָעַל אַפְּאָהָן יְעָן
דַּעְרָן וּבְבִילְיָאָר בְּעַשְׁעָנְגִינְיָה ” . דַּאָּצָ
אַיְהָם דַּי אַלְמָעָן הַעֲרָא אַגְּמָנָעָן גַּעֲדָאָכָעָן
כִּימָט אַגְּמָנְיָעָן שְׁמִינְיָעָן.
“ אָיָ, וּזְעָן אַיְדָה פְּזָוֵן אַיְדָה נַאֲגָעַל אַהֲן
שְׁעַהְנָעָן יְאַהְרָרָן גַּעֲלָהָן אַפְּאָר פֿאָר אַרְהַאָר
לְעָן ! אַלְצְדִּינְגָּנָם גַּעֲמָט אַסְטָה, אַטְסָה לְפָזָה
שְׁאַלְמָלָט, וְזֹג אָזֶן, אַעֲבָעָן זַיְד
דַּי מְעַנְתָּעָן גַּעֲלָבָט, וְזֹי בְּזִינְיָהָן דַּאָּזָה
לְעָן לְפָעָן, ד. ה. וְחוֹתָא אַזְיָּזָה
שְׁיָעָם. נַעֲוָאַיְנָת זַיְד אָזֶן הַבְּלָעָן ; אָזֶן
בְּעַזְוּן חַטָּם, זַעֲנָעָן זַיְד גַּעֲגָנָעָן גַּעֲלָהָט ;
אָזֶן נַעֲזָעָן קַאָלָט, הַאֲפָעָן זַיְד צְבָעָט ;

שטעקשייד. „עט, אַל חֲבִילָה אֵין גַּוְואָךְ!
רָצֹן קָפֹן אַחֵר. לִיבָּעַ גַּעֲמָדַר מְנֻגָּעַ!
שְׁעוֹחַ קָפֹט אַיהֲרָן אֶזְסָים! אֵין אַוְיָב
אַיהֲרָן אֶזְזָה, וַיְיָסֹעַ עַם שְׂיִינַן אַוְיָסָה
קָפֹן דַּי אַרְיוּמַעַן מְנֻשָּׁעַן אַזְבָּעַן... וְעַד
רַעֲנִינָה, אַגְּמָנָדַר זְבָּרָעַן בְּנַזְזָעַד?
„אַיר עַעֲנוּ דַי וַיְזָגַן“, דָאמַת אַחֲם
וְעוֹמֵד אַבְּעַרְעָרִיסָהָן דַי רַנְדָה. „אַיר
חַאְבָּפַע אַנְדָר דָא צְנוּיָהָעַדְהָעַן, לִיבָּעַ גַּעַשְׁ
מְנֻעַר, בְּדוּ צַי הַאַלְמָעַן זִיר מִתְמַמְּדָן אַנְדָר אַגְּמָנָה
עַחַת שְׁאַקְעַן וְעוֹשָׁעַן דַי מְנֻשָּׁעַן. אַמְתָה,
וְזַי רַכְבָּעַן אַגְּזָהָעַן פְּעַלְאָזָעַן, וְזַי אַפְּגָעַ
וְזַיְמָנָה אַגְּזָהָן, אַפְּגָעַן וְאַמְּסָהָן וְזַיְמָנָה
דַי אַרְיוּמַעַן פְּלַגְמָזָן? זַיְמָנָה פְּקָרָה אַיְיָזָה
דַע דָאמַת עַם אַיְזָה וְאַמְּסָהָן זַיְמָנָה? זַי
עַזְעַנָּה דַרְדָרָה אַינְזָעַדְעַן בְּעַשְׁעַדְעַנְיָה
שְׁעַן, אֵין עַם אַיְזָה אַגְּזָהָעַן חֹב — מִין
הֹב — זַי צַי שִׁיצְעַן אַיְזָה וְאַרְגָּהָעַן בְּקָאַד
זַי. אֵין אַמְּסָהָן אַיְזָה הַעֲשָׂת אַיְזָה זַי
טַאֲגָה-אַרְדָנָהָן: דַי פְּרַאֲגָה וְזַגְגָּה פְּרַאֲגָה
מְעַטְאָהָסָה.
„וְאַמְּסָהָן עַר שְׂיִינַן וְזַבְעָדַר טַבָּה אַחֲם?
וְאַמְּסָהָן עַר שְׂיִינַן וְזַבְעָדַר צִינְעָה?
גַּנְבָּעָה?
„צְעַגְעַגְבָּעָט? נִין, עַר רַחְבָּה גַּאֲרָה
נִישְׁתָּה גַּעַטָּה, עַר אַיְזָה בְּרַאֲגָה אַיְזָה טַרְלָה,

ריבגעם ? פְּעָרְגַּעַסְטַּם, אָוֹ עַם וְעַמָּן שׂוֹן
נוֹשֵׁט אַפְּלָגִינַּץ יָאָחָרְעָן ! וּוֹצְסַט נַאֲרָ
נִישְׁטַמַּן, אָוֹ עַם אַיְן אֶל קְרוּוֹיס, רַעֲפָרְטַּעַזְמַן
אַיְן מַעַן דַּאֲרָפַר דַּאֲגַקְעַן... „עַד הַאֲטַמַּז זַוְּדַ
דָּא פְּעָרְגַּעַסְטַּם, נַיְשְׁטַמַּן גַּעוֹאוֹסְטַּמַּן וְאַסְטַּמַּן
זַוְּגַעַן, וְעַמְּגַעַן צַיְּדַגְעַן“... גַּגְעַן, אַסְתַּמַּן
הַגְּרַטְמַן זַוְּדַגְעַן צַיְּדַגְעַן צַיְּדַגְעַן ! אַנְבִּינְעַן
כְּגַעַן זַוְּדַגְעַן זַוְּדַגְעַן עַם וְעַמְּטַמַּן זַוְּדַגְעַן
נַיְשְׁטַמַּן נַמְּסַמַּן ! אַזְעַלְגַּעַץ אַלְפַּטְעַן גַּעַטְמַרְעַן
אַוְן קַגְעַן זַוְּדַגְעַן נַאֲרָט אַגְּנַעַרְיַעַטְמַן !“
הַעֲבָדְתָּמָה הַאֲטַמַּז זַוְּדַגְעַן מַדְיַעַן
צַיְּבַּעַזְעַן... „אַיְהָדָה דַּאֲרָטַמְיַעַן גַּעַרְמַן
בְּעַן, טַעַלְגַּעַטְאַנְיַעַן אַטְיַעַן, פְּיַעַל גַּעַוְעַטְמַן
אַעַלְדַּר זַהְנְדַּרְעַעַץ חַשְׁרַטְמַעַן זַוְּדַגְעַן מַטְרַחְיַעַן
צַיְּמַר, מַאֲזַגְנַזְעַן, וְאַסְטַמַּן אַיְן פְּלַגְעַן
דַּיְחַה ?“
עַר הַאֲטַמַּז זַוְּדַגְעַן אַרְמוּנִיכְמַט אָוֹעַן אַז אַז
אַיְחַם גַּעוֹאוֹרַעַן נַאֲרָט נַיְשְׁטַמַּן פְּרַעְחוֹרַן
אַיְיַעַן הַאֲרַצְעַן. זַקְנִים אַגְּרַזְמַן אַיְחַם,
צַעוֹוִים, דַּאֲרָטַמְיַעַן דַּוְנְגַעַטְמַן אַיְן פְּאַזְעַן
טַעַר פְּוֹן גַּעַטְמַרְעַן אַזְעַנְשַׁעַן, — אַגְּנַעַרְיַעַטְמַן
אַלְפַּטְעַן, אַמְּרַעַר, מַיטַּמְיַעַן גַּעַל-וְיַעַטְמַר
בְּאַרְדַּן אַנְגַּרְעַן גַּרְגַּעַן פְּלַרְדַּן ; הַעֲרָאַרְעַן
אַפְּרַעְגַּנְטַשְׁטַשְׁטַעַן, פְּעַטְעַן זַקְנַה, מַיטַּמְיַעַן
גַּדְיַעַן, קַעְלְבַּעַעַן אַזְגַּעַן ; הַעֲרַטְמַס—
אַשְׁוֹעַרְעַן, אַפְּעַרְוַאְקַעְגַּעַר, אַיְן

העפנסטאמ, דער, נטעטליכאָן קאֹזאל
איו געווען זעהר גערווארנערט ווע
ונז טעלעפֿאָן האָט אַ קלִיאָג געטען אַז
שפּעט אַז דער נאָטֶט. ער אַז בְּכָל
נישט געוואָיגט געווען צו טעלעפֿאָן
אַז והאָט עס נאָר געדאלצען אָונטְדָּר זי
בְּבָדָן צו האָפְּנָן בע זיך אַז אָפְּנָרָט
,,וואָס אַז'', פְּלָנְגָּט זיך זאנְגָּן, ,,וואָס
דאָרְקָעָן מִידָּהָעָן דָּאָרְט אָזְבָּעָן, אַזְבָּעָן
פָּאָרָג, פָּאָגָן זיך זוֹ נִישְׁתְּ שְׂוִיקָּן
שלָה, וַיְיַצְּרָאָל וּזְמָם אַז דָּעַן דָּעַן
מעהָרָה כִּימָטָהָרְטָמָעָן'', דָּעַן גַּעֲטְלִינְגָּן
משׂוֹלֵחָ ? וְזָמָ ? עַד בְּזַוְלַט זיך ? אַלְכָּוּ
גַּעַוְאָרְקָעָן ? עַה, רַיְיָן-כְּבָאָרְקָעָן צַבְּתָעָן
אַז טַעַלְעָפֿאָן נאָר אַיסְכְּמָרָטָמָל ! נַאֲרָ
מיַלָּא, וַיְעַטְּנוּ פְּנֵי רַזְכָּה, פְּנֵי פְּנֵי גַּעַוְאָרְקָעָן
איוֹ דָּעַן לְאַמְּטָר קָאֹזָאָל, אַז אַלְמָט גַּעַשְׁבָּעָן
אוֹרָה רַעַם אַלְיָסְטָמָ, וְזָאָ דִּי אַלְמָט גַּעַשְׁבָּעָן
זַוְּצָעָן אַלְגָּז נאָר צַוְּשָׁעָן דִּי אַולְקָעָנָן
סְפָּקָעָן אַרְאָפָּן אוֹרָה דָּעַר אַז אַז שָׁאָקָעָן
לָטוּ וּבְעָרָעָ רַיְזְוָנְלִיּוּעָ קָעָפָע.

איןעד וווערטש משוגע פון פרײַד אָן צוּוִיטֶער פֿוֹן צְרוֹת

משוגעת איז נישט חייו דבוקה נאר א גיסטייגע קראנקהיט, וועלכע פאי געהילט ווערעדן. — עטליכע פאלען סוו צעשטערטע נערדען

פָּרָסְדָּרְדִּי

עד איז אראַז פֿערד טְרָהַשׁוֹרָה/דִּין
אֲשֶׁר לְסִטְנֵן אָחָו אַגְּנִיאָוִוֶּהֶרֶת, דָּאָו אַו
סְלָאָר, אוֹ דְּעָרָר מְעַשְׂן אַוְּ נְשַׁמְּנִין טְרָאָגֶט
עַפְּעָם אַוְּ בְּצָיְהָם נִישְׁמָת אַוְּ אַרְגְּגָבָן.
אַט אַוְּ אַט מְפִישָׁעָד בְּנִשְׁפָּלָה קָוָן אַ
פְּאַגְּעַנְטָמֵט סִיט אַט טְרָהַשׁוֹרָה/דִּין גָּעָן
סִיט, אַלְעָר וּמַיר דָּאָגָעָן עַס אַוְּ פְּזָיָן
לְכָאָמָוָעָד רַעֲפָרָעָמָעָן.

אל און יעדער פָּוֹ אונזנו פְּרַעֲלִיר,
וַיַּגְּבַּעַלְתָּנוּ, כֹּל מֵית הַאֲקָעָנָגָן, אָנוּ דַּי
גְּדָרָנָקָטָן, וְאָסָס לְחִילָּחָן דָּודֶד אָנוּ קָאָפָּן,
עֲנָגָנוּ כֹּל מִיט אֲפָטִימִינָּס אָנוּ לְעַפְּנָנָבָּס
מַפְּנָנָגָן, קְפָּעָנוּ כִּיהְ דָּרָךְ רְאֹועַ בְּרִילָעָן
שְׁפִּיטָמָגָן, קְפָּעָנוּ כִּיהְ דָּרָךְ רְאֹועַ בְּרִילָעָן
זְהָרָעָדָר וּוְעָלָת אָנוּ אַלְמָדָן זְדָר אַלְמָדָן.
זְהָרָעָדָר זְעָנָוָן שְׁטָאָלָץ אַלְמָדָן אַנְגָּעָעָן אַלְמָדָן
עָנָעָן, מִיר פְּלָאָגָעָן גַּעַל אַנְגָּעָעָן גַּעַל
מַגְּעָנוּ אָנוּ וְעָנָעָן בְּעַהֲרָשָׂט פָּוֹ אַחֲרָיָה
עוֹצָאָרָבָנָטָן אָנוּ שְׁאָפָּעָן.

עַב מְרַעַטָּפָא אַפְּעָר אָוִיר, אָנוּ מִיר פָּאָר
עַנְאָרָוִין אָנוּ אָטְבָּרְכָּהָרְטָאָר שְׁמִינִיגָּן.
וְעַלְמָט זְעָרָתָם פְּצָלָנָמָט מְגָנָסָעָל תְּגָל
זְיָעָרָעָג אָנָגָנוּ אָנוּ אַלְיָזָר עַלְרָוָרָט דָּעָם
צָגָגָן, מִיר וּמְעָרָגָן אָמָעָטָן, הַוְּלָאָסָן
אָנוּ אָנוּ חַוְּבָעָאָן צְזָבָעָנוּ אַזְוָה זְדָה,
אַזְוָה שְׁלִיםָמְלוּנִיקָעָם, וְאַזְבָּאָגָגָן
תְּזָנָה וְזָנָה נִשְׁתָּחָרְכָּהָרָעָ. אָנוּ אַזְאָל
שְׁטִימָמָג אָזְשָׁוָהָרָעָז אָרְבָּבָטָן אָנוּ
סְחָטָה זְדָה נָאָרָאָלָהָן, אָנוּ סְמָקָיָהָט
דְּרַדְרָה נִשְׁתָּמָת דִּי נְגָנָעָן טָהָה. מִיר זְאָגָנוּ צְזָבָעָן
דְּרַדְרָהָן: וְאָסָס שְׁוֹזָאָרְזָקָטָן?

יעַדְעָרָדָר פָּוֹ אָנוּ הַאֲמָט נְעָוָים אַגָּעָן
דְּאָלָעָן בְּרַעַע טִיפָּעָן: דָּעַם פְּרַוּוּעָרָן
אָנוּ, וְאָסָס מְדָרָגָט זְדָר אָלָמָט מִיט
שְׁזָוָהָרָגָטָן, אָנוּ אַזְרָדָר דָּעָם, פְּרַעֲלָהָרָגָטָן
לְגָעָן לְגָעָן אַזְרָבָרָגָטָן, וְאָסָס אָנוּ אַפְּטָמָט
אַגְּנָטָר אַגְּנָטָר אַלְעָאָבָרָגָטָן. בְּנָזָן
גַּעַל בְּאָרְטָעָן מְעַנְשָׂזָן וְעַגָּנָזָן נָאָרְמָאָל. וּעָנוּ
בְּנָגָנָרָעָנָר אַבְּעָד שְׁטָמָלָט זְדָר אַוְעָקָבָעָן
בְּנָזָן שְׁטִימָמָג אַזְוָה אָטְבָּרְכָּהָרְטָאָר אַחֲרָיָה
בְּנָזָן עַנְדָרְזָמָן, וּעָנוּ וְבָזָן נְעַמְמָת בְּלִיבָּט
בְּנָזָן אָטְבָּרְכָּהָרְטָאָר צְשָׁתָהָרָגָטָן, דְּהָיָה

פֶּהָרְבִּינְדָּט אַז וְפֶהָרְבִּינְגְּנִינְט אַלְעָ
פֶּשְׁעַמְּגִינְקִיטְמָן הָנוּ מַעֲנְצָן, זִי הַאַרְמָסָ-
נִירְמָת אַלְגִּין, וְאַז דָּעֵר מַעֲשָׂנְטָמָט, אַז
אַז דָּעֵר אַתְּרָגָנִים זֹאת חַבְעָנוּ דַּי לְעַחֲנוֹ-
קְחַטָּט צָו בַּעֲהַרְשָׁעָן זֹאת אַסְמָנְעָפָמָג אַז
שַׁעַפְעָנוּ בַּעֲהַרְדִּינְגָּנוּ הָנוּ לְעַבְעָנוּ. דָּאָרָד
בְּהַזְּנָעָם פְּסִיכְוּשָׁע אַתְּגַעַשְׁתָּמָטָן גַּעֲנִינְט
וְיַד דָּעֵר מַעֲשָׂנְטָמָט אַז לְעַבְעָנְטָמָטָן פְּלָגָנְ-
צָעָר אַז שְׁטוּרְבָּטָמָט וְיַד צָו דַּי-שְׁלָגָנְ-
צָו אַז נְעַיְכָמָטָמָע עַקְוִיסְטָמָעָ. וְזָהָן
פְּשִׁיבְשָׁעָטָמָלָט, וְאַלְגָּוּ מִיר, אַז דָּעֵר
מַעֲשָׂנְטָמָט זֹדר נַטְאַרְגְּנָעַטָּמָט אַז
לְעַבְעָנוּ, אַזְבָּעָר דָּרָר נַרְגָּמָט וְזָהָם עַלְמָ-
יְהָרָ, רַוְּגָנוּ כִּיר עַס אַז, אַיְמָצָפְּתָמָבָגָ-
עַהְיָקְבָּטָמָ. מִיר דַּזְּלָרְבָּעָן גַּעֲרָגְקָעָן, אַז
אַצְּמָמְגָנְגָעָם סְמָעְנְגָנְגָעָם שְׁגָנְצָיָאָם בְּשָׁעְטָעָהָנוּ
פְּזָהָן דְּרָתִי אַפְּטִילְוָמָנוּ: פְּהִילָּעָן, דָּעָ-
עָנוּ אַזְבָּעָנְעָמָן זֹוָה. יְלָקָן קָהָן פְּלָסָ-
עָן, אַז אַיְמָנָעָר הָנוּ דַּי אַפְּטִילְוָמָנוּ
אַדְבָּעָר אַיְלָעָ דְּרָתִי צְוָאָמָעָן זֹאלְעָפָסָ-
אַלְלָעָ וְעוֹרָעָן אַזְוָן דַּזְּוָן פְּקָאָרְלִירָטָמָ-
שָׁעָנָשׁ זֹוָה. נִיסְפָּנָעָן גַּלְלָעָוָוָתָמָ.
וְעַז מִיר זֹאלָעָן חַלְלָעָן גַּעֲבָעָן אַגְּ-
זָעָעָבָעָשָׁרְבָּגָעָן הָנוּ אַלְעָ מַעֲלִיכָּעָ-
אַפְּקָרְדָּגָנְגָעָן אַזְוָיָעָ לְפָגְנָצָיָאָם,
אַלְלָטָעָן מִיר נַעֲזָעָטָמָט אַיְסָרְלָעָבָגָעָן
אַלְלָעָ סְאָרָטָעָן נִיסְפִּיְעָשָׁטָמָט קְרָאנְקָחָטָעָן,
אַצְּמָמְגָנְגָעָם דָּרָר דַּקְמָאָר בְּעַגְעָנָמָט אַזְוָיָ-
פְּרָקְטִיסָּמָ. מִיר וְעוֹלָעָן דְּרָרְבָּעָר סְאָוָן
פְּרָקְטִיסָּמָ. יְהָרָגְבָּעָן מִימָּאַטְּגָנְגָעָן בְּנִישָׁוֹן
עָ. פְּזָהָן אַלְעָ וְוּסָעָן, אַז בְּתִי יְעָרָעָן מַעֲ-
כָּעָן בְּנָמָעָן זֹדר דַּי שְׁמִינְגָּעָן. אַפְּ-

געוקטש אוית' מושגעים, אוית' נשתטח
קראנקן. וו איזט מענגןען, אין וועלכע-
עם האט זיך בעוצמת אַטְנוּוּל, וואָס
פראַזעט צָהָרְבָּעִים-שְׁמִיק. אַ, קְלִיְּפָה
האט זיך צו איזם צוֹעַמְשָׁעֶפֶט", אַדְרָע
אַ, דִּיבְּפָקְה האט זיך אַיזְרָנְגָּעָס
בְּאַפְּטָט", מענגן געווען רֵי פְּאַרְשְׁבָּרְבָּעָס-
אוּסְרָוְקָעָן אַ�ן אַעֲלָבָעָס קְאַלְעָן, וויל
מִזְוָן האט אַמְּגַנְגַּעַן, אַן עַטְמַץ אַגְּנָס-
אוּמְבָּקְעָמְטָר, נְאָד פָּנָן אַנְגְּבָרָעָר מִזְגָּן
קָעְלָעָר וּוּלְטָמָר, האט אַרְטָגְנָעָלְוָהָרָת רָעָם
מענגןען פָּוָן גְּלָנְכָּעָן וּוּן. שְׂעָרְבָּאַלְבָּעָס
קראנקְהָיטָם, האט מען גְּעוּאוֹסָט, קָמְטָמָן
אוּזָּה אַיזְרָנְגָּעָן מענגןען גְּוָסָט, אַבְּגָעָר אַנְגָּזָן
טִינְגָּעָס קְרָאַנְקָהָיטָם רְסָבָט זיך אַרְטָן פָּנָן
דוֹזְבָּעָן אַ�ן דַּעְדָּהָרָה האט פָּעָן אַמְּגַנְגַּעַן-
רָעָם אַעֲלָבָעָס מִשְׁגָּנָה דִּיגָּעָס "הַחִילְגָּמָן"
טִימְלָעָן, ווּ שְׁלָקְנָעָן, אַוְישָׁהָנְגָּעָר, זיך
אוּסְטָעָהָהָן מִימְיָזְרָקָעָן, אַס אַזְּיָּס-
צְוָרְטָבָעָן פָּוָן אַיהם דִּי בְּזָעָגְנָהָטָר.
אַטְמָה דִּי קְאַלְשָׁע מִזְגָּנָה האט זיך גָּעָס
בְּזָמָן דָּרְכָּהָן, וואָס מִזְוָן האט בעַדְרָאָטָם
רָעָם נִיסְתָּמָן אַ�ן פְּרוֹטָר, ווּ צְוָעָן אַפְּגָעָס
וּזְנָדְרָעָס אַפְּכָעָן. דַּעַר כֹּו אַיזְרָעָס
אַפְּגָעָר דִּי נִשְׁמָן אַ�ן אַיְבָּעָגְטָרְלִירָן אַ�ן
חוֹאָגָנָט נָאָר צְנָחְוָתָלָג אַוְיתָ דַּעַר וּוּלְטָמָר.
חוֹרְטָמָן קְרָאַנְקָן, דָּאָרָה מִזְוָן וִיר פְּאַרְבְּגִינָן
סִימְטָא אַיְבָּעְגָּנְטָרְלִיכָּעָס קְרָעְמָטָן, בְּרִי
פְּטָאָר צְוָעָגָן וּוּרְאָעָן דָּרְכָּהָן.
הָ, עָס אַ�ו שְׂזָן צִבְטָה זיך אַיְזָבָצָעָס
שְׁלָקְגָּעָן פָּוָן קְאָס דִּי קְאַלְעָס אַפְּרָגְלָזָה
בעַס אַ�ן אַבְּנָרְעָגְנִישָׁן, אַזְוּגָעָן
דָּעָן אַסְעָה אַזְּוֹנְעָקְלָעְרָתָן צְוָנָגָן
צְיָּוָן דָּעָרְשָׁינָגָן. נִסְתְּמָעָן קְרָאַנְקָן

וְכָמַר בַּאֲדֵר אַדִּין : „הָאָתָּה זֶה פָּנָן
זֹאָל נִישָׁתְ וְעַקְנָמְתָ הַאֲלָמָן אַיְן דָּעַר
צַעַלָה. בְּלוֹזְ לִיבְשָׂאַמְמָן, אַיְן דָּסָא
כִּימְ מְעַנְשָׁן אַיְן דָּעַם טָאַל, אַיְן דָּעַר בְּלָאַמְעַן
צְוַגְעָן אַיְן שָׁעַהְן אַיְן וְיַעֲמָן, וְעוֹזְ וְ
אֲבָעָר וְיַעֲשָׁה אַיְן וְיַעֲמָן אַיְן דָּעַם
אַיְן אַרְוִים צָעַם עַרְשָׁמָן מָאַל קָנוֹן דָּעַם
וּבְשָׁוֹם ! אַיְן, וְיַעֲשָׁה ! אֲבָעָר, טַוְל
וְאַסְטָס מְפָנֵן עַסְפָּה — לְאַוְעָר, דָּעַר
בְּרוֹדָעָר מְבִינָה, דָּעַר נְרוֹזָסָאַר וְעוֹמָס, דָּעַר
דוֹגָעָר-טַאַלָּה, אַזְגָּזָה. עַם אַיְן דָּאַר וְזַיְן
מְאַכְתָּעָר ! אַיְן זַיְן מִיר תָּאָ אַגְּמָנָשָׁן,
אַגְּמָנָר דָּעַר אַרְדָה, אַיְן קָאוֹזְ מִיר מְזָנָן
אַבְּזָעָן .

עַם אַיְן שְׂזָן נְעַזְעָן שְׁפָעָט אַיְן דָּעַר
נְאַמְתָּן, וְעוֹזְ דָּעַר לְאַמְתָּר הַעֲלָמָסָטָן אַיְן
אַגְּנָעָקָטָן אַזְחָרְ דָּעַר אַלְיִיכְט. אַלְעָל וְעַזְ
גַּשְׁׁן וְיַעֲזָעָן דָּאַרְטָט בְּלָעָרָוָעָלָט
אַלְעָל, אַחֲרָן דָּעַר שְׁעַנְגָּרָר אַפְּרָאַדְיָטָן
וְעַנְמָס אַיְן דָּעַם גַּאֲלָדְלָאַלְוָעָן פְּטָלָאַזְ
סְמִיט דָּעַר הַאֲרָפָע, „וְזַי זְעָנָן צַו בְּעַשְׁפָעָן
שְׁנָגָט מִיטְ פְּרָנָה“, הָאָתָּה רִי דִיקְעָרָאַח
מִיטְ דִּי וּוֹסְטָעַלְעָגְבָעָיָנָעָס נְעַזְעָטָמָט מִיטְ
אַנְאַרְאִינְגָּשָׁן שְׁטַבְּחָעָל ; „עַד אַיְן אַ
סְּאַבְּאַדְעָט, אַיְן זַי — נָא, אַיְן בֵּין אַ
פְּרָיוֹ אַיְן וּוֹלְ נִישָׁתְ מִיאָמָטָמָלָעָן מְנָיָּה
וּעַלְלִידְ טַוְלָן .

דָּעַר פְּאַמְתָּר וְזַעְם אֲבָעָר הָאָתָּה אַ שָּׁאַ.
כָּלְעָל נְעַטָּנוּ מִיטְ וְזַי שְׁוֹעָרָעָן קָאַט, אַ
קָּלָאַטְ גַּעַטָּנוּ מִיטְ דָּעַם שְׁמַעְקָאַז אַזְיָן, אַזְ
עַם הָאָתָּה אַ דָּגָנָר נְעַטָּן אַבָּעָר דָּעַר
וּעַלְלָת : „רַוְ הַזְּוּפָסְטָ שְׂזָן וּוֹידְרָאַמְלָאַ
אַזְ, דַּוְ אַלְמָעְ פְּיַאַזְקָע ! נָאַר זַי. נָגָנָט,
בְּנָאַר זַי טְשָׁעַפְעַט וּזְר ! וְעוֹסָס, אַקְסָס וְזַי
הַאֲלָמָן דָּאַ, אַיְן דָּעַם שְׁעַנְגָּעָס פְּלָאַזְ

טו

טיטוּשׁוֹנְגָעַן פֿוֹן דֵּשֶׂר סְדָרָה

פָּזֶ שְׁבַת צֹעַ שְׁבַת

„ולא מעכבר הום היא...“. ר' פגודה
שפיגנט זיך אויר נישט פון יונגער צויט
עלט. דה. זי אויז נישט גענומען בעזחן-
זו פון פרערטראָג, אונגעבּעַסְטְּנָטְשׁ רעלניע
יסִירֹות, ווּאַסְ וּנְגַעַן פְּרָעָם אֲזֵן נִשְׁתַּחַת
גענְעַסְטְּנָטְשׁ פְּקָדֶן סְחוֹת פָּוּן יְדַעַּגְמָוּם.
„כִּי קָרוּבָּא לְאַלְמָן הַרְבָּר כָּאָר בְּפִיד
לְבָבָר לְעַשְׂתָּוֹן נְזִין, דּוֹקָא וְעוֹד נְאָ-
נְגַט אֲזַי דִּיר רָאֵס וְחַוָּרְתַּן פָּוּן דָּבָר
רְהָרָה, וְעוֹרְלְבָטְשׁ בְּעַרְנְצְּלָלָוֹן אֲזַי קָרְעָ-
שְׁעַרְנְיָרְדָּן וְעַגְעָן אַיְהָרָעַ גַּעַפְאָטָן;
אֲזַי פָּאָן דִּין טְבִיבָה אַלְמָנוֹן אַוְילְגָּוּסְ-
זָן אֲזַן צְוָנְעַסְטָמָט צַוְּדָן גִּינְסָט, אֲזַן
וְרִיבְעָר שְׁמָעָה זַי רִיר גְּנוּזָמָט:
בְּפִיד וּלְבָבָר לְעַשְׂתָּוֹן“. ד. ה. מִנְ-
ד אֲזַן הַשְּׁרָגָלוֹן, מְעַרְעַמְוִישׁ אֲזַן גַּעַ-
תְּלַמְּסָעִין לְאֹזֶן וְזַי אַזְיָּגָּסָעָן אֲזַן
אַקְסְּטִישׁ דַּרְכְּיָהָדוֹן דַּי מִצּוֹת אֲזַן
בְּבָאָטָן פָּאָן דַּעַר תּוֹהָה.

אָרֶב סְנַת מִיטָּעֵמֶן, וְעוֹר אַם שְׁבָעָה
בְּנֵנוֹנָמֶד דָּחַ מִיטָּעֵמֶן אֲנוֹ סְנַת מִיטָּעֵמֶן,
עַל-כָּבֵד גַּעֲנֵגְנוֹן זִיד נִישְׁמָת מִיטָּעֵמֶן,
הַ-הַ אָזִיר מִיטָּעֵמֶן דַּי נַאֲלֵקְטָמְעֵנְרָעַ דְּרוֹתָ
אֲנוֹ דְּזָדוֹרוֹת.

אַיִן אָ בְּזַוְּגָנָתָם אַבְּנָרְדָּקְטָהְלָקָר
אַיִן אַיְבָּרְצָיְנָגְנָעָשָׂר שְׁפָדָאָר טָמְבָּעָ
יְשָׁהָה נַאֲלָאָמָל אַיְוֹכְבָּרְקָוָם אַיִוָּחָלָעָ
אַגְּנָמְעָהָגְנָעָעָן, וְאַסְמָעָנְגָנְעָן גַּעֲרָחָמְעָתָ
עַרְגָּעָן וְעַזָּעָן דַּי בָּנָי יִשְׂרָאֵל וְעַלְגָּעָן אַפְּ
רִירְגָּוָן וְעוֹרָגָן פָּנוּ דְּרוּם גַּשְׁלָאָמְעָנָעָם
כְּבָרִתָּא אֲנוֹ תִּי וְעַלְגָּעָן גַּעֲרָעָמְעָן וְעַזָּעָן,
וְאַסְמָעָנְגָנְעָן לְגָמְרִי וְעַיטָּעָן פָּנוּ גַּשְׁמָטָ
אֲנוֹ וְזַי פָּנוּ דָּאָר הָוָרָת.

וְאַנְּכָמָתָעָר פָּאַלְקָסָמָעָר עַרְצִיְּהָאָר, וְאַסְמָ
יְזָהָבְעִמְיָהָתָעָר צָעָרְלָעְמָטָהָר דַּי אַיִוָּ
דְּרָדְגָּעָמְעָן גַּלְיָטָהָר, וְהָמָטָמָהָר
עַרְבָּיָה אָ, אָ דָּאָם אַפְּהִיָּמָהָר פָּנוּ רָעָר
וְרָהָא אֲנוֹ אַיְהָרָעָנָעָמְעָהָר גַּעֲרָמְעָהָר אֲנוֹ נִישְׁמָ
בְּנֵי אַיְסְפָּרְגָּנְעָוָהָגְלִיבָּעָהָר פְּאַרְצָרָגָּאָן :

כִּי הַמְּכוֹנָה הַזָּוָתָה, אַשְׁדָּא אַגְּבָיָמְצָוָה
וּסְמָמָה לְאַגְּלָאתָה הַיָּהָה מְסָדָה וְלֹא רְחוּקָה
אָאָ, דָּאָסָמָעְבָּאָמָמָ, וְאַסְמָעְבָּאָמָמָ, וְעַרְגָּטָמָהָר
בְּנֵנָמָמְגָעָוָאָגָמָ, אֲנוֹ נִישְׁמָת פְּעַרְבָּאָגָעָ
אֲנוֹ פְּעַרְעָמְעָטָמָהָר פָּאָרְדָּר אֲנוֹ נִישְׁמָת וְעַיטָּ
דָּרָה.

בְּאַד דְּזָאָלְעָמְטִישָׂ רְתִיבָהָר אֲנוֹ דַּי וְעַזָּעָן
עַרְעַטָּאַיְקָטָרְוּזָהָר פָּנוּ דָּאָר הָוָרָת,

ואר נישט פְּשָׁרְדִּינֶט נַפְנָ, קְמַנְעָם פֵּין
עַם אַלְעָם !
מי' קְפִין אֲנָגְנִינְגָן וְאַרְתָּה דַּעֲרָסָאנְט
מִשְׁהָ נִוְשָׁת זְמַנָּה פְּעוֹרְגְּלִילְגָּעָךְ פְּקָרְדִּינְבָּעָן,
שָׁעָן, וַיְגַע בְּעוֹזְרָעָנָע גְּבוּרוֹת אָנוּ הַעַלְמָן
לְעַזְנָתָאָן אַיְן שָׁדָר פֵּן אַנְפִּיהָ
לְגַנְגָן סְמִינָן פְּקָלָק ! דַּעַר צְוֻעָק פֵּן
אַעֲדָר אֲנָגְנִינְגָרְעָנָעָךְ אֲלַגְמַעְמַעְנָאָר פְּשָׁרָה
אַמְלַגְנָג אַיְזָנְעָמָן רָאשִׁית :
„לַעֲבָר בְּבָרִית הָיָה אַלְהָדָר וּבְאַתָּהוּ“,
אֲנָגְנִינְגָהָרָעָנוּ דָּאָס פְּקָלָק אַיְזָנְעָמָן דַּעַם בְּנָה,
אַלְעָם אַיְזָנְעָמָן כְּעַשְׁלָאָסָן גְּנוֹעָרָאָן צְוִיְּשָׁעָן
צְשָׁקָתָה אַיְזָנְעָמָן דַּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דָּאָס מִנְגָּת :
עַשְׁמַעְמַעְנָאָן אַיְזָנְעָמָן בְּעַקְבָּשְׁתְּסִינְגָּן דַּעַם פְּקָרָה
מְרָאָן אַיְזָנְעָמָן דַּי פְּקָרְדִּילְכָּתָגָן, וְאָס דַּי
בְּנֵי וְשָׁרָאָל גְּנָהָמָה אַזְיָחָזָה וְזָה, וְהַשְׁנִית :
„לְמַעַן חַפִּים אַוְתֵּד הַיּוֹם לְזָה לְאַלְהִים“, הַהַ בְּדוּ
הַהָּוּא יְהִיחָה לְדַרְלְאַלְהִים, הַהַ בְּדוּ
בְּעַשְׁמַעְמַעְנָאָן דַּיד הַיִנְמָתָאָלָם וְזָה
אַלְעָם אַיְזָנְעָמָן כְּבִיבְלָל אַלְעָם דַּעַן אַיְזָנְעָמָן
עַדְשָׁמָעָן האָן .

פְּאַלְעָר מִעֲמִינְקִים — אַרְבִּינְצָוִיהֶרְעוֹן רֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲוֹן דָּם צָגֻעָןְתָּן לְאַגָּד
אֲוֹן פְּעַרְבְּלִיבָּנו אֲוֹרְדָּרְטָה דָּשָׁא אַגְּוָהָה
רְעָשָׁא אֲוֹן סְרִירָה בָּן דָּם,, עַמְּ קָשָׁה
עַרְתָּחָא צָרְמָנְעִינְזָוָן אֲוֹן וַיְהִרְשָׁפְּעָנְסָטָה
גָּנוּן פְּאָסָס, וְעַגְּנוּן וְעַלְכָּנוּן עַם אֲוֹן אַיִּחָם
אַוְיְגָעְקָמָעָן אֲוֹן פְּיָדְעָן אַגְּוָיָהָי פְּלָיָה
עַדְרוֹת, אַבְּפָעָר וְעַלְכָּנוּ שָׁר חָאָב פְּגָרְעָסָטָה
וְעַגְּנוּן נִישָׁת אַוְיְנָעְהָרָתָה צָעָד לִפְעָן, אֲוֹן
פְּקָאָר וְעוֹמָסָם צָמָקָנְתָּה צָעָד אַיְוָן גָּנוּן
אַזְּדוֹן שְׁתָאָרָק בְּעוֹזָיָת. מִשָּׁה לְאַזְּתָּה רְדָא
רְדִיבָּר עַזְּוָעָטָנְגָּדוֹעָן דָּם כְּגָנָעָן פְּאָלָק
אֲוֹן וְעַגְּרָעָם זָרָעָט צָרָעָת צָרָעָת :

„אֲחָם גַּעֲבִים הַיּוֹם בְּלָכְם : רַאשְׁכִּים
יִשְׁבְּתִיכִים, וְקִנְכִּים וְשִׁמְרִיכִים — כִּי אַוְשָׁ
יִשְׂרָאֵל“, ר. ה. אַיְהָר שְׁבָעָתָה הַבְּנָנָת
דָּדָא פְּעַרְזָמְעָלָט אַלְעָלָע : אַבְּיָרָע פְּאָרָה
שְׁמָעָהָאָר, — אַלְעָלָע בְּלָוְסָעָט, אַבְּיָרָע
אַוְיְוָהָהָגָע, — אַלְעָלָע בְּלָוְסָעָט יִשְׂרָאֵל,
ר. ה. פָּאוּ רִילְטִינְגָּר אַפְּשָׁתָאָמָנָגָן, נִישָׁת
בְּלוּ עַבְּרָדָר.

אַבְּפָעָר בְּיִשְׁתָּמָע בְּלוּיוֹ רֵי פְּרִוְיְוִילְגִּידְרָט
סְרִבְיוּןְזָהָט מְשָׁה אַעֲבָנְגְּרָהָעָן, אַזְּרָעָת
רֵי נְרִעְגִּינְגָּר שְׁוִילְטָעָן, רֵי פְּצִיאָל
שְׁיִחְעָר שְׁמָעָהָנְגָּדָע קְדִיבָּעָן : „מְחַטְּבָה
עַצְּמָע עַד שָׁאָב מְסָמָּה“, פָּאוּ הַאֲלָצָה עַפְּחָד
בְּיוֹ אַזְּמָע וְוַחְבָּרְמָרְעָנָעָר, פָּאוּ אַהֲן אַזְּבָק
אַזְּהָמָע, דָּרְדָּר וְאַס אַס דְּרוּקָט זָרָבָט
אַזְּמָע וְבָרְכָמָרְאָמִישָׁבָר לְאַבְּרָהָמָגָן

נִצְבִּים - וַיֹּלֶךְ מִתְּמִתָּרֵגָן כְּרֻדּוֹת תְּלִיבָת וֵידָ אָז
דָּעַר דָּרְמַטָּר מִנְּלָה בָּא סְפָרְרִים.
עַם וְעֲגָנָן שָׂוֵין דִּי לְעַצְמָעָן טָעָן אַיִן
לְעַבְשָׁן בָּא מָשָׁה רְבָנָן, וְעַמְּטָן אָם אַיִן
נִישָׁת בְּעַשְׁעָרָת גְּנוּאָרָעָן, אַדְּגַנְּעַיְהָרָעָן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַיִן זְמַעַר הַחַם.
בְּנֵי אַגְּנוּעָרָץ חֹלָי, וְזָאָס הַאֲפָעָן קְעָרָה-
מְגַנְּמָן אֵת כְּעַרְקָוְרִירָגָעָע בְּעַאְבָּלְמָגָנָן-
גָּאָבָּפָּאָר אַלְעָעָלְעַתְּנָגָנָן אַיִן מְעַנְשָׁ-
לְיַעַנְנָן לְעַבְשָׁן, גַּעַנְגָּנָן מִיר אֵת חַוִּירָה-
וְיַרְגְּבָעָן אַוְיִסְרָהָאָז : גְּדוּלִים צְדִיקִים
בְּמִתְּחָנוֹן יוֹתֵר מְבָחִיתָהָן, דִּה. דִּי נְרוֹזָ-
קְבִּיטָה, דָּעַר פְּעוּרְוָנְלִיכָּאָרָהָר וְחַרְמָתָה בָּאָ בעָ-
לְיַתְּעַנְדָּאָעָלְעַגְּלִיכְסָטָהָן וְחַזְוָתָה בָּאָ בעָ-
אָרְזִים מְשָׁהָר גָּאָר וְזַעַר אַפְּשָׁתָרָעָן זְיָרָ-
בָּאָז דָּעַר וְעַלְמָתָה, וָאָז בְּנֵי זְמַעַר לְעַבְשָׁן.
זְיָי זְוַילָּעָן דָּאָרְמִים זְגָנָן, אָז דִּי טָעָלוֹת
אַיִן בְּעַנְדְּרָעָץ לְאַרְאָקְמָר = אַיְנְגָנָן-
שָׁלָאָמָעָן בָּאָז פְּרָאָמְגַנְגָמָעָן גַּעַשְׁתָּאָמָעָן
מְרַעַטָּעָן אָרְזִים נִישָׁת אַזְוִי חַל בְּנָם לְעָ-
כָּעָן, אָז דָּעַר בְּעַטְעָן שָׁאָלְגָנָן-לְעָנָתָ-
גְּנוּשָׁת בְּלִזְוֹן, וְעַז דִּי בְּעַמְּרָעְגָּנָרָעָ פָּעָרָ-
וְעַגְּלִיכְמָתָשׁ שְׁמַעַתָּה זְיָי זְגָנָתָה בָּאָ אַיִ-
לְעַטְוָנָגָן-לְעַהְגִּיקָּתָה אַזְוִי הַעַלְמָסָעָר = שָׁאָ-
לְהָגָנָן-מְעַלְיָקָמָתָה בָּאָז לְעַפְשָׁתָה, נָאָר דּוֹקָא אַיִן דִּי
לְעַצְמָעָן מְאַמְגָנָמָעָן בָּאָז לְעַפְשָׁתָה, דָּעָ-
סָמָלָת וְעַז דִּי הַעַלְדוֹשָׁע גַּעַשְׁתָּאָלָט

פָּזֶן שְׁבַת צֹר שְׁבַת

נֶצְבִּים - וַיֵּלֶךְ

מיט ר' הנטיגע פדרות תליפת זיד
דר דרוםער טילן פון ספר וברים.
עם זונגן שווין די לאעטש פגע איז
לעבען פון משה דרבג, וועטנו אס איז
ニישט בעשאָרט גווארען, אַרְזִינְגָּהָרְעָן
די בני ישראל איז זונער העב.
בְּנֵי אַגְּוֹעָרָעַ חֹלוּיִיּוֹ, וְאֶם הַאֲבָעָן קָרְבָּן-
מַאנְגָּן אֵל מַעֲרְכָּוְרְגָּעַ בְּעַמְּכָלְמָנְסָ-
גָּאָפָּה פְּגָעָר אַלְעָעָרְשָׁנְגָּנְגָּן אַיז מַעֲנָשָׂ-
פְּלָעָעָן לְעָבָעָן, גַּעֲדִיגָּן מַוְּרָעָה תָּוִידָ-
וְגַּרְנִיבָּעָן אַיְסְרָדָק : "גְּדוּלָּס צְדִיקִים
בְּמִיחְתָּחָן יְמָרְבָּחָיִתּוֹ", ד. ה. ר' נָרוּסִים-
סְפִיט, דָעַ פְּעַרְעוֹנְלִיכָּאָר וְשָׁרָם פָּוָן בְּעַ-
דִּינְעָנְרָעַ פְּעַרְעוֹנְלִיכָּאָר וְחוּזָּמָּז זִיד
אַרְזָוָס פְּשָׁהָר גָּאָר זַיְעָר אַפְּשָׁטְרָעָן זִיד
פָּוָן דָעַ וְעַלְמָן, וּנוּ בְּנֵי זַיְעָר לְעָבָעָן.
זַיְיָ וְלִילָּעָן דָעְרָמִיט וְאַגְּנָזָן, אַיז ר' מַעֲלוֹת
אַיז בְּעַונְדָּרָעַ לְאַדְּקָמָעָר : אַבְּגָנָגָן-
שָׁאָכָטָעָן פָּוָן פְּרָאָמְגִינְגָּעָט גַּעַשְׁמָלְטָעָן
מְרָעָטָעָן אַרְזָוָס נִישְׁתָּאָזְוִי הַיְלָבָן לְאָ-
בָּעָן, אַיז דָעַ בְּעַטְמָעָר שָׁאָהָגָנָס-צַעַנְתָּ-
גִּישְׁתָּאָלְמָן, וּנוּ ר' בְּעַמְּרָעְנְדָרָעָ פָּעָר-
וְעַבְּלָקְמָט שְׁמָעָהָז וְזַיְיָ וְעַנְיָמָט פָּוָן אַיהֲ-
לִיטְוֹנָגָן-לְעַהֲגִיקָט אַיז הַשְּׁעַטְמָאָר : שָׁאָ-
הָגָנָס-מַעְלִיכָּאָט, נָאָר דּוֹקָא אַיז דָי
לְעַצְמָעָט מַאֲמָגָטָעָן פָּוָן לְעָבָעָן, דָעַ-
סְמָלָט וּנוּ ר' הַעֲלָרוּשָׁע גַּעַשְׁמָלְטָעָן

אלאם.
„וְהַ אָמֵר אֱלֹי : לֹא תַעֲבֹד אֶת
רֹדְדוֹן הַחֹה ! אָנוּ אֶזְרָיו וְאִתָּם אַיִן
שְׁמַט בְּעַשְׂרַת אֶרְיוֹבָצָעָהוּ דָעַם
דוֹן אָנוּ אֶרְבָּנְגַּוְהָרָעַן דַוְבָּנִי יִשְׂרָאֵל
וְזַבְּדָעַ לְאָגָר, קָאָות מָשָׁה שִׁקְאָן דָבָר
עַל צְבוֹן גַּמְתְּרִיְשׁוּן אַגְּהָנָגָר יְהִישֻׁעָן,
אָנוּ גַּעֲנָגְנוֹאָרָם פָּנוּ גַּגְאָגָעַן פָּאָלָם
שְׁעַר אִתָּם אַיְבָּעַר דַי פְּהַלְמָאָכָלָט אָגָן :
בְּהִירָעָן מִתְּמַדְּרֵי בָּנֵי יִשְׂרָאֵל :
„חֹזֶק וְאַיִן“, זֶה שְׁמָאֵר אָנוּ כּוֹמָעַ
בְּעַרְצָעְנוּתָהָנוּ אָזֶה חַלְיָע שְׁלִיחָות
וְזֶה צִי פְּעַלְמָנָגָעָנוּ דָאָס וְמַרְקָה, וּמַלְכָע
דָר הַאָפָּא אַגְּנָהָיְבָעָן, אֶזְרָיו וְעוֹנְדָהָם זַיְרָה
גַּעֲטָלְיָעָר מְנָחָיָן צְוָן גַּאֲלָגָלָן
רָאָן סְמָלָא סְקִים ?
—

עַל-גָּגֶשׂ מִשְׁׁוֹן בְּאַכְפֵּט בְּצָרָה דְּרוֹנָגָעַ
עֲדַרְאַמְּלָאָגָן :

בפניו לעם, אונו שמיירך בעמיהם ויר
שה צי' בעשטעטיגען און בעלאטיגען
יבנו יישראאל אלך גאנטלייך פאלאך, צעה-
ערקעך דערבי אונזאך ריש". ולא זים
ערער "בירית", דורך בוגר, וואס והערט
שי' מ אַבְנָשׁוֹלְבָּקָן אָהָן בעשטעטיגען,
עציתחן זיך נישי כִּיְוֵי אָוֶף דָּעַם אָז-
עכיזו זיך; לא אָוֶן פָּאֵר דִי קְוָמָעָנִיעַ
יזוז און פָּאֵר אַזְּבִּינְגַּ צִימְפָּן:
ולא אתבָּס לְהַדְּבָּר אֲנָכִי בְּהָרָן
בריות הוותא יאת האלה הוותא" נישט
יט אנד אַלְפָנָן שלבָן אַיר אָפָּ דָעַם דָא-
גען בְּעַרְתָּרְמָא אָהָן דִי דְּזִוְּנָגָן אַפְּמָא
...
כ"י את אשך יישוו פה עטנו עבד
וסום ואט אשך אַיְגָנָן פָּתָחָנִי חָסָבָן

צ' וועלְכֵן צוועק פַּרְעֹז-בָּעֵל מִשְׁחָה
הַמְּנִינִים-סְתָל דָּם נָגַעֲצָן פֶּאָלָה ?
ישָׁם, כִּי אַזְצָרְבֶּגָּן וַיַּגַּע יְתָרָה
וְיַעֲמֵד, וַיַּעֲמֵד הַעֲלִישְׁמָטָן; נִשְׁתַּחַת כִּי
אַיִלְנִיכְעַלְלָעָן וַיַּגַּע נְסִים גְּנָלָות. וְאֵלֶיךָ
קָרְבָּה הַאֲמָת בְּעוּזָן, אַגְּהָה יְבָנָרְגָּן
פָּצָדים אוֹזְן מָשָׂר פָּזָן דִּי בְּעַרְצֵי
אַחֲרָה וַיַּגְּרַע דְּשָׁעָט אַיִן דָּעַר מְדָבָר;
וַיִּשְׁתַּחַת כִּי אַגְּזָזְזָזָעָן אַזְמָע וַיַּגְּשַׁעַנְדֵי
עַפְתָּרְגָּלְעָן דְּרִימְקָטָן וַיַּדְשָׁתְרֵל צָעֵן
מִן פָּאָר דִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַזְאִיסְוּרָה
עַזְמָלָם וַיַּעֲזַבְנוּ וַיַּהֲפֹעַנוּ עַמְּדָר וַיַּעֲזַבְנוּ
בְּגַעַנְעָן שָׁלָה, דָּרָר: בְּעַרְעָה נִשְׁתַּחַת אַקְמָה
עַקְמָט הַגְּנָלָבָן בָּאָן בְּגַעַנְתָּמָמָג אַסְמָרָה

געחט זוד שווין צ' פְּלָרְלוֹעַן די וועלט
אנו זיד אַפְּשִׁירְעָן אַוְרַ שְׁמַנְדָּגֶן פְּלָן
איידער סְבִּיכָה פְּלָן אוֹהֵד עֲנַגְעָן קְרִיבָן,
איין וועלטְקָן ז' האַט גַּעַלְעַטְמָן אַז פְּלָאָר
וועַלְעַטְשָׁן ז' האַט בְּנָם לְעַבְעָן אַזְוִי פְּלָי
געַוְירְקָט אָזְוִי אַוְיְנְגְּנָעָן. ערְשָׁת אָזְוִי רְיָה
לְעַצְמָעָן מְגַנְגַּזְעָן עַנְפְּלָעַקְטָן זיד פְּלָאָר
אנָנוּ דָּעַר נְגַנְגַּעַד הִיכָּתָן, דָּעַר בְּרִינְמָר
פְּאַגְּנָעָהָם פְּלָן וְנָעַר טְעַמְּגִינְקָטָסְפְּרָאָר
דרָאָם אָזְוִי שְׁאַלְגְּנָסְזְיְלָעָן.

